

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo in upravnništvo: Wolfova ulica št. 1/I.
Telefon 213.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Za politiko sporazuma.

Volja naroda in kralja je, da se sestavi močna koncentracijska vlada, ki bo izvedla hrvatsko-srbski sporazum in postavila vso našo državno politiko na solidno podlago ter jo privedla na pot, po kateri že davno hodijo vse moderne demokracije.

Naša nesreča pa je, da se volja strank ne krije popolnoma z voljo naroda in kralja in zato ne moremo priti niti v tem najbolj jasnem vprašanju takoj do skupnosti, temveč da se z dolgotrajnimi pogajanj, z mešetarijenjem abije dobra volja na eni in na drugi strani in da bo tudi sklenjen dogovor smatran od obeh strani le kot provizorij.

Položaj naše države pa je tak, da smo imeli provizorijev že več ko zadosti in da je že skrajni čas, da pridemo vendar enkrat do zdravega grajenja in da ne bo nihala naša politika vedno od enega ekstreme k drugemu.

Plemenski spor moramo likvidirati, ker je nepotreben, škodljiv in v vsakem oziru deficiten. Narava, še bolj pa zlobna volja sosedov nas je ujednila v eni državi in vsi vemo, da propademo, če propade naša država. Če nam je prav ali ne, je vendar za nas vse neovrgljiva resnica, da moramo živeti v eni državi in da smo zainteresirani na tem, da naša država procvita. Tega pa nikdar ne bomo dosegli, če se bomo med seboj le prepirali in če si ne bomo uravnali življenja tako, da moremo vsi shajati v skupni hiši. Treba je, da vsakdo od nas upošteva glavne potrebe in zahteve brata in mu z ljubeznijo biva v skupni hiši vedno bolj olajša. Zlasti pa je dolžan prirojenec, da pokaže vso to ljubezen, ker njemu je že po naravi dana večja pravica in moč. Neznosno življenje mora postati, če pričenja čutiti drugorojenec, da ne velja njegovo delo toliko blagru hiše, ko pa samo dobrobiti prvorojenca. Nujna posledica tega mora biti, da bo padla ljubezen drugorojenca ne samo do svojega starejšega brata, temveč tudi do hiše.

V tem je vzrok, zakaj trdimo vedno znova in znova, da je hrvatsko-srbsko vprašanje predvsem psihološko in ne državno-pravno vprašanje in zakaj povdarjamo, da je to vprašanje mogoče rešiti le s sporazumom in ne z diktatom.

Paralelno z vprašanjem hrvatsko-srbskega spora pa se rešuje še drugo vprašanje, vprašanje parlamentarne ali neparlamentarne vlade. Tudi v tem pogledu ne more biti za patriota nobenega dvoma. Parlamentarna vlada je kljub vsem svojim napakam še vedno vlada, ki najbolj odgovarja demokratičnim načelom. Napredek naroda pa ustvarja samo demokracija in zato je treba, da ostanemo demokratičnemu načelu zvesti.

Vse to smo že opetovano naglasili in vsa poštena in rodoljubna javnost se je z nami strinjala. Vsled tega je prav za prav odveč, da te znane resnice še povdarjamo. Toda ravno v tem je stvar, ker so naše politične razmere tako žalostne, da obstoji resna nevarnost, da tudi najbolj jasne resnice ne prodrejo in da dobimo čisto napačno rešitev.

Da se to prepreči, smatramo za svojo dolžnost, da v usodni uri povzdignemo svoj glas in da v imenu napredne in demokratične slovenske javnosti izjavimo, da je vsaka rešitev sedanje krize zgrešena, če ne pomeni donesek k zmigi misli sporazuma.

Vsled silnih strankarskih bojev je izključeno, da bi dobili idealno rešitev, toda vsled tega ni treba, da bi dobili katastrofalno in zato apeliramo na rodoljubje vseh zmernih elementov na desni in levi, da vplivajo med svojimi tovariši pomirjevalno in da store vse, kar je v njihovi moči, da pride do sporazumne rešitve krize. Na eni ko na drugi strani mora zmagati povestljiva, zakaj gre samo za ohranitev srednje linije, vse drugo pa je stranskega pomena.

Zdrav in krepek je naš narod in zato verujemo, da bo premagal tudi te-

Odločitev še ni padla. Včerajšnja pogajanja brezuspešna.

BLOK ODKLANJA ZAhteve RADIKALOV.

Beograd, 20. oktobra. Istočasno so Davidoviča posetili Korošec, Marinković, Spaho, Predavec, Krnjević, N. Petrović in Kumanudi. Na konferenci so razpravljali o nadaljnjih pogajanjih z radikali glede koncentracije. Okoli 9. ure so se sestali v ministrski sobi parlamenta Tričković, Srskić, Davidović, Korošec, Marinković, Spaho in Kumanudi. Prvi je govoril Marinković o potrebi skupnega sodelovanja na politiki sporazuma in v borbi proti korupciji. Dokazoval je, koliko nepričakovanih in lepih uspehov je dosegla vlada g. Davidoviča. Radičevci so prišli že tako daleč, da so priznali zakonito stanje naše države in njene ustanove, dalje monarhijo in ustavo, državno celino in da smo etniško en narod. Podlaga sporazuma je gotova, le še dograditi jo je treba. Z drastičnimi primerami je Marinković pobijal zahteve radikalov, da podajo radičevci še kako izjavo. Marinković je nato odgovarjal na pogoje radikalov in orisal potrebo, da HRSS vstopi v vlado, ker je to le garancija za politiko sporazuma. Blok ne bo pristal na cepitev. Predsedništvo vlade je prepuščeno kraljevi volji. Pribeževanje ne sme v vlado. V vprašanju boja proti korupciji so si bila mnenja nasprotna. Radikali čuvajo obtožene ministre in jih nočejo izločiti iz svoje srede. Davidović je nato govoril o politiki sporazuma, medtem ko je Jovanović izjavil, da radikali ne odstopijo od svojih zahtev. Ker je blok vztrajal pri svojem predlogu, da naj HRSS vstopi v vlado, so radikali delegati odšli v svoj klub, kjer so imeli konferenco. Na konferenci so radikali sklenili, da zahtevajo od bloka, da ali sprejme njih zahteve ali pa v nasprotnem slučaju prekinje vsaka pogajanja. Radikali so nato sporočili svoj sklep, nakar je bila konferenca končana.

DAVIDOVIČEVO IZČRPNO POROČILO KRALJU O STALIŠČU BLOKA.

Beograd, 20. oktobra. Okoli 12. ure je bil sprejet v avdijenci Davidović, ki je kralju poročal o pogajanjih z radikali in mu ob tej priliki obširno razložil glavne naloge nove koncentracijske vlade. Koncentracijska vlada naj bi privedla Srbe, Hrvate in Slovence do končnega sporazuma, da bi se zastopniki Hrvatov faktično udeleževali v državnih poslih in tako priznali sedanje stanje. Zastopniki parlamentarne večine so skušali pridobiti za politiko sporazuma tudi vse one elemente skupščinske opozicije, ki so v načelu za idejo ravnopravnega sporazuma. V ta namen se je parlamentarna večina skušala sporazumeti s predstavniiki radikalne stranke radi sestave širše koncentracijske vlade. Baš za oni del parlamentarne večine, ki je najbolj zainteresiran na politiki sporazuma, t. j. HRSS pa postavljajo radikali posebne pogoje.

JOVANOVIČU POVERJENA SESTAVA VLADE.

Krona osvojila stališče radikalov.

Beograd, 20. oktobra. Za Davidovićem je bil sprejet v avdijenco Jo-

žave, ki mu jih bo donesla napačna rešitev krize. Toda absolutno nepotrebno je, da bi naš narod, ki je že toliko trpel, prenašal vsled trdoglaviosti in vladoželosti nekaterih voditeljev še novo trpljenje. In vsled tega nastopamo za sporazumno rešitev, vsled tega govorimo o stvari, ki je sicer jasna.

Storimo pa to tudi zategadelj, da ne bo mogel kdakoli pasti na napredno javnost očitke, da ni bila ona v najbolj kritičnem času za sporazum. Ostanemo zvesti naprednim tradicijam, pa čeprav so se izneverili njim oni, ki še sedaj hočejo monopol naprednosti za sebe.

Da izbrisemo ta njihov greh z napredne misli, zato pravimo: Volja naroda in kralja je, da pride do koncentracije in sporazuma in zato se naj to izvrši!

vanović, ki je ostal na dvoru do 13. ure. Nato je odšel v predstavništvo vlade, da poišče Davidoviča, ki ga pa ni našel. Radi tega je posetil Pašiča in odšel v predstavništvo parlamenta. Okoli 15. ure 30 minut je šel zopet na dvor in ostal tam četrt ure. Pri odhodu iz dvora je Jovanović izjavil novinarjem, da je dobil mandat, ni pa hotel povedati kakšnega, marveč je takoj odšel v predstavništvo vlade k Davidoviću.

Poset Jovanoviča pri Davidoviću je bil zelo kratek. Jovanović je poročal, da je dobil mandat za koncentracijsko vlado, v katero pa naj bi vstopil samo ožji blok brez HRSS. Davidović je takoj sklical ministrsko konferenco šefov bloka. Pričela so se posvetovanja o ponudbi Jovanoviča. V političnih krogih so komentirali, da je krona sprejela stališče radikalov, ki so ga ti zastopali pri pogajanjih.

JOVANOVIČEV MANDAT PODALJŠAN.

Beograd, 20. oktobra. Mandat Jovanoviču je trajal prvotno le do 6. ure zvečer, pa je bil kasneje podaljšan radi nadaljnjih pogajanj.

AVDIJENCE NA DVORU TRAJALE CELO NOČ.

Beograd, 20. oktobra. Avdijence na dvoru so bile končane šele ob 3. uri jutraj. Na teh avdijencah so poskušali še enkrat, da se sporazumejo radikali in blok glede eventuelne sestave koncentracijske vlade. Dalje so se sporazumeli, da se današnja seja narodne skupščine preloži danes od 9. na 10. uro dopoldne.

ODLOČILNA POGAJANJA TEKOM NOČI.

Beograd, 20. oktobra. Sinoči ob 9.30 je bil v dvoru Jovanović in poročal o razgovoru s šefi bloka. Po avdijenci je Jovanović izjavil novinarjem, da se mora še razgovarjati s šefi bloka. Takoj nato je sklical Jovanović ob 10. zvečer konferenco, kateri so prisostvovali Spaho, Korošec in Pečić. Razgovarjali so se o sestavi koncentracijske vlade. Nato je Jovanović odšel na dom Davidoviča, potem pa v skupščino, kjer se je nadaljevala konferenca s Trifunovićem, Gjuričevićem in Vukičevićem. Ob 11. uri dopoldne je šel Jovanović ponovno v avdijenco in poročal kralju o svojih razgovorih z Davidovićem in ostalimi šefi bloka. Ostal je na dvoru do 12. ponoči. Mesto njega je bil pozvan na dvor Pečić, ki je ostal tam do 1. ponoči. Med tem pa se je nadaljevala v skupščini konferenca med Spahom, Korošcem in Jovanovićem. Konferenca ni bila zaključena. Po odhodu iz skupščine je Jovanović odšel zopet na dvor in obvestil kralja o teku pogajanj. Po Jovanoviču so bili na dvoru Miša Trifunović, Nastas Petrović, Dragutin Pečić in Jovanović do 3. ponoči. Jovanović je izjavil, da je vprašanje rešeno, in da se bodo pogajanja za koncentracijsko vlado danes nadaljevala.

POGOJI BLOKA ZA VSTOP V VLADE.

Beograd, 20. oktobra. Ob 6.30. zvečer sta se sestala v skupščini radikalni klub in demokratski klub k sejam in pretresala sklepe bloka. Ob 7. je Davidović poročal Jovanoviču, da je blok rešil vprašanje vstopa v novo vlado, toda samo z onimi radikali, ki so za sporazum in proti korupciji. To pa se bo videlo iz resorov. Radikali so bili prepričani, da je kralj sprejel njihove razloge in predloge in da je že izvršil svojo arbitražo v osebni Jovanoviču. Dalje hočejo radikali danes odločiti konstituiranje parlamenta. Blok pa je proti temu, češ da bi bilo to kršitev ustave. Sinoči so poslanci mnogo razpravljali o razdelitvi orožja v Liki, kar bi lahko povzročilo krvave volitve. Značilna je izjava Jovanoviča, da on ne bo vodil volitev, ker noče prevzeti nobene odgovornosti.

Današnja pogajanja. Radičevci groze z abstinenco.

Beograd, 20. oktobra. Politična situacija je bila danes neobičajno živa. Avdijence so se vrstile druga za drugo. Na dvoru je bil Pečić 6 krat, Korošec 3 krat, Ninčić 4 krat, Kumanudi 4 krat, Trifunović 5 krat. Vse te avdijence so bile posvečene podajanju referatov kralju o situaciji. Kombinacija koncentracije, voline vlade P. P. in voline vlade Jovanoviča so bile stalno v ospredju. V vseh avdijencah in na konferencah se je poskušalo doseči sporazum med radikali in blokom in sicer: 1. glede sestave koncentracijske vlade

in 2. v pogledu volitev predsedništva narodne skupščine. Situacija je v glavnem na isti stopnji kakor je bila ob 8. uri jutraj.

Beograd, 20. oktobra. Prvi je bil v avdijenci Pečić, ki je kralju razvil svoje mišljenje o političnem položaju. Istočasno je kralj izrazil željo, da se še enkrat poskusi s sestavo koncentracijske vlade. Nato je bil na dvoru Miša Trifunović, ki je imel pred avdijenco dolgo konferenco s Pašičem na njegovem domu. Za Trifunovićem je bil sprejet na dvoru Cemović.

Brezuspešna dopoldanska pogajanja.

Beograd, 20. oktobra. Danes dopoldne so se vršile med delegati bloka in radikali konference. Ugotovljeno je, da ni moglo priti do koncentracije. Ta konferenca zastopnikov radikalov in bloka se je pričela ob 8. uri in je gotovo trajala permanentno do 13. ure. Na konferenci do 10. ure ni moglo priti do sporazuma za koncentracijsko vlado. Radi tega je odšel Trifunović ponovno na dvor in obvestil kralja o celi stvari in mu predlagal, da se poišče kak drug izhod iz situacije. Ob tej priliki je, kakor doznava vaš dopisnik, kralj izrazil željo, da se sestavi volilna vlada P. P. Trifković in Ninčić sta o tem obvestila radikalni klub. Tedaj so v radikalnem klubu sestavili listo nove vlade P. P., ki je v glavnem sledeča: Predsednik Pašić, podpredsednik Marko Tričković, notranji minister Boža Maksimović, zunanji minister Ninčić, pravni minister Grisogono, minister socialne politike dr. Peleš, minister agrarne reforme Milorad Vujičić, poljedelski minister Krsta Miletić, minister šum in rud dr. Krizman, prosvetni minister Pribežević, vojni minister general Pečić, minister ver Miša Trifunović, minister gradjevin Uzunović, poštni minister Velja Vukičević. Dalje je bilo sporočeno klubu samostojnih demokratov, da vstopijo v vlado in naj bodo pripravljeni na prisego.

Beograd, 20. oktobra. Ko je blok videl, da pride do sestave voline vlade, je sklenil pustiti toliko, da se še danes izvoli radikalno predsedništvo skupščine. Pečić je, s tozadevnimi pisemnimi instrukcijami takoj ob 10. uri 30 minut o tem detaljno obvestil kralja. Kralj je takoj pozval Mišo Trifunoviča in Ninčića in izrazil željo, da se nadaljuje pogajanja za koncentracijsko vlado. Trifunović in Ninčić sta sporočila klubu kraljevo željo. Takoj ob 11. uri se je pričela konferenca, na kateri so bili za radikale: Marko Gjuričević, Jovanović, Ninčić, Trifunović, za blok pa Spaho, Korošec, Kumanudi in Pečić ter kasneje tudi Davidović. Na konferenci se niso mogli sporazumeti. Radikali zahtevajo na vsak način homogeno radikalno predsedništvo narodne skupščine, blok pa prvega podpredsednika. Pogajanja so se torej razbila. Gjuričević, Ninčić, Pečić in Kumanudi.

ZBOR OBČINSKIH TAJNIKOV V JULIJSKI KRAJINI.

Trst, 20. oktobra. Včeraj se je vršilo zborovanje vseh tajnikov Julijske krajine, Slovencev in Italijanov. Na zborovanje so bili povabljeni vsi novinarji med njimi tudi dr. Berce in vsi poslanci brez ozira na posamezne stranke, ki jih zastopajo. Zborovanja sta se izmed poslancev udeležila samo Besednjak in Wilfan, ki sta tudi posegla v debato. Po kratki razpravi je bila sprejeta resolucija na notr. ministra Federzonija. Resolucija zahteva, da se prizna tajnikom vse dosedaj, takozvane pridobljene pravice in da se jim ne bi bilo treba podvreči izpitom za doseg diplom občinjskih tajnikov. — V zadnjem času skuša italijanska vlada naseliti vedno več Italijanov in radi tega konsekventno zavrača na vse mogoče načine vse prošnje tajnikov za stalno namestitvev. Slovenski občinjski tajniki že vedo a priori, da bodo padli pri izpiti. Zdi se, da bo imelo to zborovanje tajnikov uspeh, ker ga podpirajo celo fašistovski poslanci.

SEJA POSLANCEV HRSS.

Beograd, 20. oktobra. Vsi radikalni poslanci so zapustili skupščino, ko so videli, da ne pride do sporazuma. V dvorani plenuma skupščine pa so ostali zbrani vsi poslanci bloka, pričakujoči volitve predsedništva skupščine. Maček in Predavec sta pozvala svoje poslance, da gredo v svoj klub in odločijo, če naj HRSS še danes zvečer v znak protesta zapusti Beograd, ker se gaziijo parlamentarni principi. Od 14. do 14. ure 30 minut se je vršila seja HRSS ob prisostvovanju Mačka, Krnjeviča in Predavca ter vseh poslancev HRSS. Sklenili so, da v slučaju izjavljanja koncentracijske vlade in odklonitve pogojev bloka, HRSS še danes zapusti Beograd. Ker krogi šefov bloka še upajo, je klub sklenil, da sejo nadaljuje popoldne in potem definitivno sklepa. V slučaju voline vlade P. P. HRSS odide iz Beograda. Kakor zatrjujejo, odide HRSS tudi v slučaju sestave koncentracijske vlade s kompaktno radikalno stranko.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza, dne 20. oktobra.

Državni papirji: a) Obveznice: 7% investicijsko posojilo iz l. 1921 blago 61. Delnice: a) Denarni zavodi: Celjska posojilnica d. d. denar 208, Ljubljanska kreditna banka denar 225, blago 232. Merkantilna banka denar 122, blago 127. Prva hrvatska štedionica denar 917. b) Podjetja: Strojne tovarne in livarne denar 130, blago 150. Trboveljska premogokopna družba blago 420. Združene papirnice denar 113, blago 120. Založnice itd.: 4 in pol % zast. l. kr. dež. banke blago 17, 4 in pol % kom. zad. dež. banke blago 89.

Hmelovke od 6 do 8 m dolž. od 5 cm debel. na drob. koncu fko nakl. post. za tek. m blago 0,75, smrekovi in jelovi hlodi, 4 m dolž. 25 do 60 cm prem. fko nakl. post. blago 300, bukovji krili od 2 do 2,5 m napr. od 25 cm prem. napr. 1a fko meja denar 400, deske III. fko meja denar 530, bukovja drva obrobili, suha, fko nakl. post. kol. 5 vag. denar 22, blago 23, zaklj. 22, oglie 1a vilano, fko meja denar 115, pšenica domača fko Lj. denar 385, pšenica bačka, par. Lj. blago 435, koruza bačka, par. Lj. blago 335, oves bački, par. Lj. blago 320, fižol ribničan, orig. fko Lj. denar 465, fižol ribničan, b/n. čistčen, fko Postojna trans. blago 615 fižol prepelčar, orig. fko Lj. denar 480, fižol prepelčar, izbran b/n, fko Postojna, trans. kol. 1 vag., denar 560, fko Lj. denar 350, fižol riavi, orig. fko Lj. denar 350, laneno seme, fko Lj. denar 680, blago 700, pšenica moka 0. bas., bačka fko Lj. blago 625, jabolka za prešanje, fko nakl. post. denar 60, jabolka sort. 1a, fko nakl. post. denar 225, krompir fko Jesenice denar 120.

Zagreb, 20. oktobra. Devize: Curil 13.27—13.37, Prag 204.50—207.50, Pariz 357.50—362.50, New-York 68.40—69.40, London 308.75—311.75, Trst 299.50—302.50, Dunaj 0.097—0.099. Valute: dolar 69. —

Curil, 20. oktobra. Zagreb 7.50, Berlin 1.24, London 23.39, Milan 22.70, Pariz 27.30, Praga 15.56, New-York 5.21, Dunaj 0.00736.

Trst, 20. oktobra. Beograd 33—33.15, London 102.85—102.95, Pariz 119.50—120, New-York 22.875—22.95, Curil 439—441, Dunaj 0.0323—0.0326, Praga 68.10—68.40.

Sijajna zmaga ptujskih Slovencev.

Lepa zmaga je bila dobojevana večeraj v Ormiggovem Ptuju. Slovenci so odnesli v svobodnih volitvah absolutno zmago in fabulo o nemškem Ptuju je končana za vselej.

Od 774 oddanih glasov je prejel Narodni blok 408 glasov in 20 mandata.

Konec nemškutarije.

Za Mariborom in Celjem je izpregovoril tudi Ptuj in v svobodnih volitvah na sijajen način manifestiral, da je slovensko mesto. Najtežja je bila zmaga v Ptuju, ker nikjer ni bilo nemškutarstva tako razvito kot v Ptuju, vsaj je bil edino v Ptuju mogoče nemškutarstvo. Štajerci in vsaj se je že ves okraj nagibal v nemškutarijo. Zmaga v bivšem Ormiggovem pašaliku je zato zlasti razveseljujoča in dela vrlim narodnjakom Ptuja posebno čast.

S tremi ponosnimi zmagami v Mariboru, Celju in Ptuju je nemškutarstvo na Slovenskem za vedno premagano, ker je izgubilo vsako napadalno silo in potisnjeno je v obrambo, ki pa je obsojena na neuspeh. Naloga nemškutarstva za časa Avstrije je bila, da ustvarja v vladno in velenemško pomočjo sredi slovenskega ozemlja trdnjave nemštva, iz katerih se je širila demoralizacija slovenskega ljudstva in tesno v zvezi s tem odpadništvo od slovenskega naroda. Da pa se je to doseglo, se je sistematično ubijalo v ljudstvu prepričanje, da velja na svetu le Nemec in da se pride naprej le z nemškim jezikom. Nemškutarstvo je bilo dejansko isto, ko propaganda suženjskega duha in ravno v tem oziru je uplivalo najtežje, ker zadalo je našemu narodnemu ponosu najbolj globoko rano. Koroški plebsit, to je uspeh nemškutarije in če je danes ob severni meji še vse polno Slovencev, ki še niso pridobljeni za državno misel, potem je to zopet le uspeh defetizma, ki ga nemškutarija brezpogojno rodi.

S ptujsko zmago je nemškutarstvo končno veljavno premagano, ker je

tov, socialisti 102 glasova in 1 mandat in Nemci 264 glasov in 4 mandate.

Zmaga Slovencev je torej popolna! Boj je bil težak, toda vsled sloge in požrtvovalnosti Slovencev sijajno izvojevan.

Čast ptujskim Slovincem!

izgubilo napadalno silo. Odslej ne more nemškutarstvo več črpati iz našega naroda novih sil, brez tega pa mora neizogibno njegova sila padati. Zlasti pospešen pa bo ta proces, če bodo Slovenci ostali zvesti onemu duhu, ki je rodil ponosne tri zmage v Mariboru, Celju in Ptuju. In prva naloga v tem oziru je, da so Slovenci v vseh treh mestih složni. Niti najmanj ne smejo nemškutarji pridobiti od prepira med Slovenci. Nemškutarstvo je v razpadu, nesloga med Slovenci ne sme tega procesa zadržati.

Gospodarska osamosvojitve je druga naloga Slovencev teh treh mest. Ta pa je izvedljiva le z geslom: Svoji k svojim! — Ne bodo vendar Slovenci vzdrževali nemške trgovce za to, da bodo oni mogli delati potem proti Slovincem! Šele tedaj, kadar bo nemški trgovci v resnici lojalni državljani, je mogoče opustiti gospodarski boj kot proti Nemcem.

Dolžnost slovenskih trgovcev in obrtnikov pa je, da v vsakem oziru konkurirajo z nemškimi. Brez vsega jim je to mogoče, ker večji odjem jim v vsakem oziru olajša stališče. Tisti pa, ki bi grešili vsled bojkota proti nemškutarjem, tisti ne zaslužijo obzira, tudi njemu mora veljati bojkot!

Čas je, da se nemškutarstvo popolnoma zatere, ker je preostanek iz sramotne dobe in ker nam je v škodo. Z zmagami v Mariboru, Celju in Ptuju je storjen začetek za likvidacijo nemškutarstva, sloga in zavednost Slovencev pa naj to poglavje zaključi.

In naš nacionalni napredek se bo dvignil skokoma.

Spolitiziranje mladine.

Boj političnih strank za doraščajočo mladino, učečo se, študentovsko in obrtniško je bil znan že pred vojno. Vendar se ni vršil v tako velikem obsegu kakor sedaj, po vojni. Zdjaj pa dajo čim dalje nižje meje mladosti, ki jo hoče imeti stranka zase. Organizacija nemških »Wandervogelov«, ki goji rasno neustrpnost, komunistična interpelacija o prepovedi komunističnega blanketa na narodnih šolah z Marksovo in Leninovo sliko, asistencija otrok pri sprevedih političnih strank, izdajanje mladinskih, strankarsko organiziranih listov in še mnogo, mnogo drugih pojavov dokazuje, kako malo respektirajo politične stranke bistvo destinstva in smisel vzgoje po šolah, ki mora biti pridel vsakih političnih tendenc in kako brutalno posegajo v otroško življenje. Mladinski notranji organizem je ob pomikanju lastne zavednosti na ta način že v najplodnejših letih iztrgan iz harmoničnega, vsestranskega razvoja, izpodrezen v celotni svoji sili in širokosti in pahnen v znamenja gesel, in neredko tudi demagogije v najškodljivše enostranost, iz katere se je težko — če sploh kdaj — izvije v duhovno ravnovesje. Mladina je sprejemljivejša za gesla, ker je manj razsodna in toliko kvernejši je zanj korak k fanatizmu, v znamenju političnih in neredko manjvrednih političnih programov. Delo političnih strank med mladino je dokaz, kako

mehanično razumevajo naše stranke agitacijo, kako malo imajo smisla za nežnost tudi otroškega življenja, in da jim gre le za pridobitev števil, množine, brez ozira na kakovost. Obenem je to dokaz mizerne slabosti takega agitacijskega načina. Nikakor ne morejo počakati, da dete doraste in da bo samo odločilo, ko bo sposobno razmišljati o političnih stvareh, ko bo moglo presojati posamezne programe političnih strank in kako se ti programi v resnici izvajajo. Ne, narobe; stranke špekulirajo baš s to otroško nevednostjo, poskušajo otroka zaplesti do strankinih niti, da bi zrl na svet tako, kakor stranka hoče. Že otrokom se vsiljuje načela strankarstva. Iz lepo preživljene mladosti črpa tudi odrasli človek silo. Stranke pa s to svojo agitacijo otroku veliko jemljejo. In kaj mu dajejo v zameno, kar otroku nadomešča otroški svet, iz katerega je bil iztrgan? Strankarska gesla, strankarsko sovraštvo — to pa so kaj neznatna nadomestila in morda sploh niso. Le pogledimo, kako malo se brigaio politične stranke za vprašanja, ki so važna za našo mladino, kako malo jim je za njeno socialno podporo; to prepuščajo javnemu in zasebnemu skrbstvu. Kaj podobnega ne obeta agitacijskega uspeha in če se dela v tem smislu, je vzrok zopet le agitacija. Tudi na srednjih in višjih šolah delujejo stranke le v agitacijskem zmislu; mladine ne uče politično mi-

sliti, pač pa narobe vlačijo mladino v stranke, da bi ji bilo zabranjeno, gledati s kritičnim očesom na politične stranke in da bi postala nekritičen pristajatelj pretiranega strankarstva.

Slovanski svet.

RUSIJA.

Moldavska republika. Vseukrajnski Centralni izvršilni odbor je odobril, da se ustanovi posebna Moldavska republika, da se tako zadovolji kulturni, politični in gospodarski težnjam Moldavanov. Meje nove republike bo določila posebna komisija, ki bo sestavljena iz zastopnikov SSSR in pa Moldavske republike. Organizacija in sklicanje prvega zbora moldavskega sveta je poverjena posebnemu začasnemu revolucionarnemu odboru. — Na mnogih zborovanih besarabskih beguncih so bile sprete resolucije, v katerih se poziva sovjetska vlada, da nastopi proti preganjanju Besarabcev in da dela za priklonitev Besarabije k Rusiji.

Incident na varšavskem sovjetskem poslanstvu. Bivši ruski oficir je bil popolnoma brez sredstev in je zato odšel k ruskeemu poslaniku, da mu izda dovoljenje za povratek v Rusijo. Uradnik sovjetskega poslanika je nato izjavil oficirju, da mu more izdati tako dovoljenje le pod pogojem, če se zaveže, da bo vstopil v eno od tolp, ki jih vzdržujejo sovjeti ob poljski meji in ki prirejajo stalno nalete na poljsko ozemlje.

Ker ni hotel oficir tega pogoja sprejeti, mu je začel uradnik groziti s samokresom in nato so ga uslužbenec poslanstva pretepli in izročili policiji. Poljskim oblastvom pa je poslanstvo javilo, da je hotel oficir izvesti napad na sovjetsko misijo. Incident bo najbrž povzročil diplomatsko intervencijo Poljske.

Kako je v Odesi. Profesor Hanoveranske politehnike Obst je bil pred kratkim v Odesi in o njegovih utislih poroča sedaj »Kölnische Zeitung«. Prvi pogled na Odeso je naravnost ostrašljiv, pravi nemški profesor. Celotni del mesta so sam prah in pepel. Za obnovitev mesta so potrebna leta, mogoče celo desetletja. Pred vojno je imela Odesa 600.000 prebivalcev, danes jih ima komaj 310.000, od katerih je 150.000 židov. Če se pa pogleda odesko življenje približje, potem je slika bolj vesela. Notranjost mesta ni od dogodkov nič trpela in na ulicah vlada živahno in veselo razpoloženje, kakor da Odesa sploh nikoli ni poznala trpljenja. Se vedno je Odesa po svoji notranjosti najlepše mesto Rusije. Zato pa je v pristanišču pustilo in prazno. Sedaj se pripravljajo tudi že Italijani, da prenehajo s svojimi vozniki v Odeso, ker vsa trgovina počiva. V Odesi, ki je leta 1913 izvozila 83 milijonov pudov žita, se nalaga na ladje danes le tu in tam nekoliko žita. V elevatorjih je mogoče spraviti 38 milijonov pudov žita, danes pa so ti prazni. Stroji ob nabrežju rjave neoparbeni in vse delo v pristanišču počiva. Samo male trgovine v mestu delajo, dočim industrijska podjetja komaj živijo. Obstu so govorili, da delajo delavci v tovarnah komaj dva do tri dni na teden. Nič boljše ni v Nikolaevu, kjer je pristanišče enako prazno in kjer delujeta samo železovarna in strojna tovarna. Obnovitev Rusije je še pesem bodočnosti.

Francija in Rusija. Francija je priznala sovjetsko vlado de iure. Sedaj pa bo odposlano v Moskvo posebno pismo francoske vlade, v katerem bodo navedeni francoski pogoji. V vsem zahteva Francija, da se ji izplača 18.316.256,67 zlatih frankov in sicer za ruske vrednostne papirje, ki so bili last francoskih državljanov do 31. januarja 1920, 11.266.899,750 zl. frankov, in za škodo, ki jo so utrpeli francoski državljanji vsled komunistične nacionalizacije podjetij 7.049.366,923 zl. frankov. Dolkler ne bo sklenjen med Francijo in Rusijo nov dogovor, ostanje vse ruske vrednote v Franciji pod skrbstvom. To premoženje sestoji 1. iz zlata, ki so ga Rusi po brezljudskem miru izročili Nemčiji in ga je ta potem izročila Franciji. Zlato tehta 48.000 kilogramov. 2. iz ruskih vlog po francoskih bankah v znesku 345.679.254 frankov. 3. iz ruskih vojnihih ladij, ki se nahajajo v Bizerti, in 4. iz raznih trgovskih ladij.

Moskva ne bo ratificirala angleške pogodbe. Glasom poročil je govoril na zborovanju centralnega izvršilnega odbora SSSR Čičerin o internacionalni situaciji in je bil njegov referat sprejet z velikim odobravanjem. V krogih odbora se trdi, da sovjetska vlada ne bo ratificirala angleške pogodbe tekom sedanjega zasedanja centralnega odbora SSSR, kar je razvidno tudi diskusije, ki je sledila referatu.

Ameriški Nemci in volitve.

Senator La Follette je bil med vojno eden najbolj odločnih nasprotnikov vsakega vstopa Amerike v vojno. Vsled tega je užival senator La Follette že od nekdaj simpatije vseh nacionalističnih ameriških Nemcev. Zato ni čuda, da se je v sedanjem volilnem boju odločil velik del Nemcev za La Follettea in da je nemška »Steuben Gesellschaft« celotno oficijelno pozvala Nemce, da celotno glasujejo za La Follettea. Ker je Nemcev v Ameriki okoli 20 milijonov in imajo ti v nekaterih državah ko Wisconsin, Minnesota, Missouri in Illinois večino, je odločitev Nemcev za tega ali onega predsedniškega kandidata skoraj odločilne važnosti. Zato se opaža v zadnjem času, da skušajo tako republikanci kot tudi demokrati pridobiti Nemce za sebe in jih odvrtiti od La Follettea. Deloma jim je to tudi uspelo. V prvi vrsti se velik del Nemcev boji pred

posledicami, ki bi sigurno nastopile, če bi bilo nemstvo identično s pripadništvom k gotovi politični stranki. Bogati Nemci in farmerji pa se tudi ne morejo sprijazniti z davčnimi načrti La Follettea in mislijo, da bi v slučaju njegove zmage bili preveč obdani. Nemci so že po naravi konservativni element in zato jim novotarje, ki jih obeta La Follette, nič kaj preveč ne diše. Vse to je vzrok, da najbrž ne bodo Nemci tako celotno glasovali za La Follettea, kakor se je prvotno mislilo. S tem pa je zmaga Coolidgea dosti bolj verjetna in tudi to dejstvo bo na nekatere Nemce uplivalo, ki se bodo bali maščevanja. Končno bodi še pripomenjeno, da pišejo nekateri humoristični ameriški listi, da so Nemci samo zato za La Follettea, ker se je ta nekoč izrazil za odpravo protialkoholne prepovedi, ki Nemce kot velike ljubitelje piva, zlasti jezi.

Nova metoda redukcije državnih uslužbencev.

Henry de Jouvenel je priobčil v eni zadnjih števil »Le Matina« uvodnik, v katerem predlaga novo metodo redukcije državnih uslužbencev. Raisonement je sledeči:

»Paul Doumergue, energični finančni minister gospoda Aristida Brianda namera reducirati, ne mogoče 20.000, temveč kar 50.000 državnih uslužbencev. Neki senator mu je dejal spričo tega: »Ker se bo operacija izvedla od zgoraj, bodo žrtve spodaj. Žrtvovati boste mogoče hektatombomo pomožnih moči, strojeopisec in navadnih delaycev, administrativnega zla pa ne boste odpravili...«

Ta senator jo je nedvomno dobro pogodil.

Problem obstoji v tem, da je treba zmanjšati budgetarne izdatke s tem, da se spremenijo administrativne metode.

Ko je prišlo Herriotovo ministertvo na krmilo, je adaptiralo napram državnim uslužbencem metodo sindikalizma. Ta metoda je dobra ali pa je slaba. Jaz mislim, da je dobra, toda samo pod pogojem, da se

izvede do konca. Če damo državnim uslužbencem pravico, da se organizirajo, jim nalozimo s tem tudi odgovornost, tako napram državi, kakor napram javnosti. Mesto, da državni uslužbenec prošil in zahtevajo sredstev za življenje od skrbnosti vlade, ki je ni, je treba, da jih poljščejo sami — Konec vsake pravice je dolžnost. Udrženja dosega te konsekvence niso nikdar zastajali, pač pa so storile to vlado. — Ako bi izvajevali državni uslužbenec povijanje plač brez redukcije, bi obremenili budget. Posledica bi bila padec franka in posledica te posledice porast cen življenjskih potrebščin. Tako bi postal povisek plač zopet iluzorichen. Tega nas uči izkušnja, in to državni uslužbenec dobro vedo. Zato naj se jim da pravica, da izvedejo redukcijo sami potom svojih organizacij.

Na ta način bi Francoska prihranila letno ne stot, temveč petsto milijonov frankov. — Tako misli gospod Jouvenel. Da utegne imeti prav, za to govori dejstvo, da je našla njegova ideja pri organizacijah državnih uslužbencev krepak odmev in pritrjevanje.

Politične vesti.

— Prezident Masaryk k sedemdesetletnici Karla Kautskega. Na Dunaju je proslavila v petek socialno demokratična stranka sedemdesetletnico Karla Kautskega, kamor je poslal prezident Masaryk sledeči brzojav: »16. oktobra prihajam tudi jaz, da vam iz srca želim zdravja, vse ostalo pride pri Vas gotovo samo od sebe. Se spominjate še najinega sestanka 1. 1914? Potoval sem na Holandsko ali iz Holandske. Govorila sva o svetovni situaciji in sva oba izrazila gotove skrbi. Jaz sem pričakoval razpad socialistične stranke in Vi niste ugovarjali. Med in po vojni sem velikokrat razmišljal o tem razgovoru in živo čutil z Vami, ko ste se morali boriti proti leninizmu. Ne pridete kdaj v Prago? Mislim, da se z Dunaja najde prilika. Ne pozabite tokrat na mene in pridite ali pa pridem jaz k Vam. Nadalejša bodeva najin razgovor iz 1. 1914. Oba sva dovolj razmišljala o tem, kaj pride.«

— Ustanovitev radikalno-socialistične internacionalne. Na kongresu francoskih radikalnih socialistov je bil glavni interes že spoznan, posvečen ustanovitvi radikalno-socialistične internacionalne. Že v četrtletju in petek so se vršila tozadevna predpravljanja. V soboto so pod predsedstvom F. Buissonom zborovali vsi navzoči odposlanci iz inozemstva in položili prve temelje radikalno-socialistične internacionalne, v zmislu idej daskih zastopnikov v Ženevi. Muncha in Andersena. Na seji je bilo zastopanih enajst narodov, in je bila sklenjena ustanovitev radikalno-socialistične internacionalne, katere namen bo skupno delo za ideal socialistov in socialističnih radikalcev v znamenju mirovne resolucije, ki je bila sprejeta na kongresu francoskih radikalcev in socialističnih radikalcev. Predsednikom nove internacionalne je bil izvoljen Ferdinand Buissou (Francija), podpredsednikom pa dr. Uhlir (Cehoslovaška), in Heile (Nemčija). Prvi letni kongres nove internacionalne organizacije se vrši prihodnje leto v Kopenhagnu.

— Poskusno glasovanje v Angliji. V soboto je potekel rok za imenovanje kandidatov. Dasi niso bila definitivna števila objavljena, se zatrjuje, da so števila, ki so jih v zadnjem času objavljali časopisi, pravilna. Tako so imenovali konservativci baje 545 kandidatov, socialisti 507, liberalci 350. Število kandidatov brez oponentov sodijo na 50. Baldwin bo voljen brez opozicije, dočim imata Asquith in Macdonald vsak po enega opONENTA. — S privatne strani je bilo podvzeto preskušeno glasovanje, kjer je došla Labour Party le 27 odstotkov od 220 tisoč oddanih glasov, dočim pa konservativci 56 odstotkov.

— Sovjetsko madžarska zarota proti Rumuniji. V berlinskih političnih krogih je vzbudila veliko senzacijo vest, ki jo je prošil mesec objavilo časopisje, da je bila sklenjena med madžarskimi sovjeti in Rusijo vojaška pogodba. Namen te konvencije je obojestranski napad na Rumunijo, da se ji odvzame Besarabija in Sedmograsko. Ob tej priliki se omenja rumunsko demaršo pri Zvezi narodov, da bi bile takoj izdane odredbe proti nevarnosti vojne, ki grozi Rumuniji s strani sovjetov.

— Herriot o francoskem Maroku. V finančnem odboru poslanske zbornice je ministriki predsednik Herriot izjavil, da bo znašalo 1. jan. 1. 1925 število vojske v Siriji 14.000 moč. Pripomnil je, da je treba skrbno zasledovati situacijo v Maroku, ki je seveda bistveno drugačna kakor v Siriji.

Prosveta.

1. muzikalno predavanje. Tudi letos namrava kons. prof. g. Karel Jera! privedi lepo vrsto mladinskih nedeljskih dopoldanskih koncertov. Misel je hvalevredna in zasluži pozornost mladine. Včeraj dopoldne se je v krasni, renoverirani Filharmonični dvorani vršilo prvo predavanje, pod naslovom »Poljska glasba«, o kateri je uvodoma predaval g. prof. Emil Adamič. Podal je vse zgodovino in razvoj ter se ustavil ob vseh znanju značilnih glasbenih in skladateljih. Izražamo željo, da bi se taka predavanja potem objavila v časopisju, ker bi bilo s tem ustrezno občinstvu, ki se za glasbo naših bratov Poljakov zanima. Solospevi, katere je lepo pel g. operni basist Hugo Zathay niso mogli podati karakteristike poljske glasbe, če izvajamo obe operni arji Moniuszka, S. Niewiadomskega »Modi«, katerega je moral pevec na hrupen plosk ponoviti, je podoben kupletu in ne spada na koncertni oder. Chopin je našel v prof. konservatorija gđ. Svaigarskevi izvrstno interpretirjo. Novost so bili za nas L. Rožyckega »Poljski ples« op. 37, jako zanimive novejšje skladbe iz poljske klavirske literature, katere je gđ. Svaigarskeva prednašala s spretnostjo dovršenih pianistov. Dvorana Filharmonije je bila popolnoma napolnjena mladimi, hvaležnimi poslušalci in poslušalkami.

Ljubljanska opera. Sinoči so peli prvič v letošnji sezoni Verdijevo pri nas od nekdaj priljubljeno opero »Rigoletto«. Poslušali smo dve dejanji. Vtis je bil dober. Odlikovala sta se g. Popov in g. Lovšeto. Orkester je bil očitno na novo našturiran. Dirigiral je živahno g. kapelnik Nefat. Več po reprizah.

Džubran Khalil Džubran:

Marta.

Ležala je še v zibelki, ko ji je umrl oče; komaj deset let stara je izgubila mater.

Po očetu je podedovala samo ime in bedno kočico med orehi in topoli; mati ji je zapustila le bolesterne solze in neupoštevano sirotstvo.

Za zapuščenim sirotu se je zavzel ubog sosed, ki je živel s svojo družico in otroci v Banu, osamelci vasi v vabljivi dolini libanonski. Živel je od zemeljskih plodov.

Marta ni poznala svojega rodnega kraja. Živela je med razdrtim skalovjem in košato kronanim drevjem.

Bosa, siromašno oblečena je gnala vsako jutro kravlico na pašo v dolino. Vsleda se je v senco in bodisi prepevala s pitki ali plakala s potokom ter zavajala kravico sočnost njene hrane, opazovala porast cvetlic in trepetanje metuljnih kril.

Ko je zapadlo solnce, je hitela gonjena od gladi domov ter se vsleda med otroke svojega gospodarja požirajoč turških kruh s suhim sadjem. Nato si je napravila slannato ležišče, oprla glavo ob dian in z vzdihom zaspala. Da bi bilo celo življenje je globoko spanje brez sanj in brez prebujanja.

Tako so ubogi Marti potekala leta v gorah in oddaljeni dolini. Rastla je v svojem trpljenju in v njeni notranjstvi so se pojavljala čustva, kot vonj v cvetnem kelihu.

Dorastle je v mlado dekle čistih misli ro bobra zemlja, v katero se ni padlo se ne spoznanja.

Marta je štela šestnajst let, v njeni duši se je izražala krasota logov ko v

čistem zrcalu; v njenem srcu je odmeval vsak glas, ko v globoki dolini.

Nekoč v jeseni polni žalosti je sedela pri vrelcu; voda je vrela iz zemlje, ko misli iz sanj pesnikovih —

Iz doline se je oglasil topot konjskih kopit. Jezdec se ji je palogoma blizal. Njegovo obličje in obleka sta razodevali bogastvo in eleganco. Ko je prišel do vrelca, je skočil z konja in jo pozdravil z nežnostjo, kot jo še ni nikdar spoznala pri moških.

Vprašal jo je:

»Zašel sem. Ali mi moreš, dekle, pokazati pot, ki vodi na nabrežje?«

Odgovorila je, vzravnan ko trs:

»Ne vem, gospod, toda vprašala bom svojega varuha, on ve zanj.«

Bojazljivo je govorila in sramežljivost je povečala njeno lepoto in vabljivost. Hotela je oditi, toda mladi mož jo je zadržal: v žilah obeh se je pretakala mlada, kri; njuni pogledi so se srečali.

»Ne! Nikar ne hodi — — — je dejal. Smehljaj se ji je z očarujočo nežnostjo, ki jo je ganila in opajal se je s pogledom na njene boste noge, na krasna njena zapetja, vabljive črte njenega vratu in na njene bujne kodre; v hrepenem zamiljenju je vrl na njeno roznotarjavo polt in njena oblastna ramena in mlada boka.

Sramežljivo je sklonila glavo, brez volje oditi, nezmožna besede, ne da bi vedela zakaj.

Oni večer se je vrnila kravica sama domov.

Ko se je gospodar po brezuspešnem iskanju vrnil domov je zaplakala njegova žena:

»Videla sem jo enkrat v sanjah, v krepilnih zverih, ki je trgala njeno telo, a ona se je smejala in plakala — — —

In spomin na Marto je izginil iz doline, kot se izgubi dih otroških ustnic na oknu.

Početkom jeseni leta 1900. sem se vrnil v Beirut. Nekega večera sem sedel na hotelskem balkonu in poslušal šumenje na trgu; blizalo se mi je komaj petletno dete, v čunjah, s košarico cvetlic na ramenu.

Deček je z medlim glasom ponujal: »Kupite cvetlice, gospodi! Videl sem njegovo malo, blede obličje s sencami bede in trpljenja okoli oči, usta napol odprta, ko globoka rana v ranjenih prsih; njegove gole, izsušene rokce in njegovo slušano telesce.

To vse sem videl z enim pogledom in sočutje mi je izvabilo usmev, trpkelji nego solze... Vprašal sem ga:

»Kako se zoveš?«

»Zovem se Fuad,« je odgovoril s sklonjeno glavo.

»Čigav si in kje imaš roditelje?«

»Sem sin Marte iz Bana.«

»Kje je tvoj oče?«

Stresel je z glavo, ko da ne zapopađe pomena teh besed.

»In kje je tvoja mati, Fuad?«

»Bolna, doma.«

Hotel je oditi. Toda prijel sem ga za roko in mu dejal:

»Pelji me k nji, videti jo hočem!«

Molče je šel pred menoj, začuden, od časa do časa oziraje se nazaj, če mu v resnici sledim.

Ko smo dospeli na konec predmestja, je vstopil dečko v napol razpadlo kočico, ki je grozila, da se vsak čas razsuje.

Stopil sem za njim; srce mi je hitro bilo vse do trenutka, da sem stal v zadnji izbi, katere pohištvo je obstajalo

edno iz male svetiljke, katere medla svetlost se je borila s temo in bedne postelje, ki je očitala bedo in pomanjkanje. Na postelji je dremala ženska obrnjena z obličjem v steno, ko da se obrača od krivdnosti sveta ali ko da išče med kamni sočutnejše in nežnejše srce kot je srce možko.

Dete se ji je približalo. Obrnila se je in me zapazila. Strela se je od raztrganosti odeljani in z bolestnim, od vzdihov pretrganim glasom je dejala:

»Kaj hočeš, mož? Ali prihajaš, da kupiš poslednji moj dih in ga oskruniš s svojo strastjo? — — — Pusti me! Ulice gomaze žensk, ki ti ceno prodajo svoje telo in svojo dušo. Kar se mene tiče, mi ni ostalo več, nego nekoliko dihov, katere kmalu odkupi smrt za grobni mir!«

Približal sem se njeni postelji; njene besede so mi trgale srce; dejal sem ji, hoteč z besedami izraziti svoja čustva:

»Ne boj se ničesar, Marta! Nisem prišel kot plenzavljna zver, temveč kot trpeč človek. Tudi jaz sem iz Libanona in živel sem v dolinah in vaseh kraj cipresnih gozdov. Ne boj se me, Marta!«

Odvrnila je:

»Naj ti nebo povrne... Toda pojdi; tu najdeš samo sramoto in ponižanje in tvoje sočutje mi ne vrne čistosti; ne odganja od mene smrti z drzno roko. Pokoravam se kazni za svoj greh.«

Poljubila je rokce svojega sinčka.

»Ljudje jih bodo zaničevali. Sin Marte prestešnice! Če bo bojazljivec, bo zardeval; upri se bo, če bo možat in pravičen.«

Sledil sem glasu srca in dejal:

»Nisi oskrunjen, Marta, če te je tudi morda usoda vrgla v nečiste rokce. Oskrunba telesa se ne dotakne duše in pod snežno odejo ne umira živo seme... Ponižana

si, Marta in on, ki te je ponižal, je plemenitega rodu; uničen cvet si... Toda naj ti bo v uteho, da si sicer zlomljen, toda ne dohojen cvet.«

Uteha je zalila njeno blede obličje, ko da je motna zarja zapada bliskavito preko temnih oblakov. In po tihini, ki je v njej zbrala svoje poslednje sile, je dejala toneč v solzah, ki so tudi govorile:

»Sem mučenica zver, skrite v moškem... Prišel je na konju... Govoril mi je sladke besede... Privlačil me na svoja prsa in poljuboval: bila sem zapuščená sirota... Vzel me je k sebi na konja in odpeljal v priazen, samotni dom... In ko je utešil z mojim telesom svojo strast in obremenil mojo dušo, me je zapustil, puščajoč v moji notranjosti ogenj, ki mi je žgal srce... In ost

Dnevne vesti.

Ljubljana, dne 20. oktobra.

— **Novi zakon.** Te dni bo dovršila posebna komisija v pravosodnem ministrstvu načrt čerkovnega zakona, ki bo takoj predložen narodni skupščini v pretes. V najkrajšem času bo gotov tudi trgovski zakon. — **Udruženje dimnikarjev** v Beogradu je izdelalo osnutek zakona o dimnikarjih za vso kraljevino in ga predložilo trgovinskemu ministrstvu s prošnjo, da se pri izdaji zakona vzame v poštev tudi predlog dimnikarjev, katerih želja je, da se njihove pravice in dolžnosti izenačijo.

— **Nova privatna gimnazija.** V kratkem bo v prosvetnem ministrstvu podpisal ukaz o osnovanju nove privatne, 6 razredne gimnazije v Novem Bečuju. Občina imenovane mesta je odobrila potrebne kredite za otvoritev te gimnazije in odstopila tudi poslopije, kjer se bodo uredili šolski prostori. Pripravljen je tudi že vsa šolska material in učila.

— **Slovenski zdravniki** odpotujejo iz Ljubljane v Zagreb na proslavo 50letnice hrvatskega zdravniškega društva in medicinski kongres v ponedeljek 20. t. m. ob 5. uri popoldne.

— **Reparacije preko Sušaka.** Ker je transit reparacijskih pošiljatev skozi Nemško Avstrijo zelo drag, bo odsej transportiran ves reparacijski material za našo državo iz Nemčije preko Italije na Sušak, kar bo veliko ceneje. Do sedaj se je plačevalo za carino v Avstriji za vsak vagon 10.000 dinarjev, od sedaj pa bodo carinski stroški za 30 odstotkov cenejši.

— **Ne v Kanado!** Zagrebški izseljeniški komisariat svari pred izseljevanjem v Kanado, kjer vladajo za delavstvo naravnost obupne razmere. Tisoče naših ljudi v Kanadi je že mesec in mesec brez dela. Lakota in pomanjkanje povzročujeta nešteto samomorov. Mnogi so potovali v Kanado z namenom, da se od tam preselijo v Združene države, kar je pa Amerika prepovedala in kaznuje vsako prekrščenje meje iz Kanade s 5letno ječo. Ne nasedajte torej agentom, ki agitirajo za izseljevanje v Kanado!

— **Stavke.** V parni strugarni in tovarni tkanin v Oslu je stopilo v stavko 200 delavcev. Istakot stavka 300 delavcev v strugarni in tovarni pohištva ter palic v Capragu pri Sisku. Vzrok stavke so prenizke plače. Stavkujoče delavstvo je zahtevalo intervencijo ministrstva socialne politike.

— **Zaposlevanje brezposelnih.** Ministrstvo socialne politike je poslalo vsem županom posameznih občin v kraljevini akt, v katerem se opozarja na brezposelnost delavstva ter priporoča, da občne po možnosti zaposlijo za svoje potrebe čim največ brezposelnih. Občine naj bi zaposlile večje število akordnih delavcev, četudi z manjšo plačo.

— **Nesreča s puško.** Bilski aktivni stotnik, posestnik in trgovec Milan Götz iz Ptomace pri Virovitici se je vrnil te dni proti večeru z lova. Prišedši na dvorišče, je sunil s puškino klopitom na dvorišče stotico krave, ne da bi puško snel z rame. Pri tem pa se je puška nenadoma sprožila in krogla je nesrečnemu Götzu raznesla prsni koš. Götz je ostal na mestu mrtve.

— **Uvedba gregorijanskega koledarja na Rumunskem.** V vsej Rumuniji je bil s 15. oktobrom t. l. uveden gregorijanski koledar. Sveta sinoda grško-istočne cerkve je opustila razliko med julijanskim in gregorijanskim koledarjem, ki je znašala 13 dni. Po julijanskem koledarju bo imel Rumuni 15. oktobra 2. oktober in so se s sprejetjem gregorijanskega štetja vsi pravoslavni Rumuni »postarali«
v enem dnevu za 13 dni.

— **Proti prostitutci.** V naši državi se je pričela najresnejša bojna akcija proti prostitutci. Širjenje prostitucije in kužnih bolezni je vzpodbudilo naša humanitarna in kulturna društva, da se prične z najenergičnejšim poblijanjem prostitutice. Tako se je vršila te dni v Beogradu v družstvu za zaščito deklet važna konferenca, kateri je prisostvoval znani švicarski intelektualac dr. Reifs, agiliti propagator za poblijanje prostitutice in zapiranje javnih hiš. Na konferenci je bilo sklenjeno, da se pozove država k zainteresiranju za ta problem. Konferenci so prisostvovali tudi zastopniki ministrstva socialne politike in beograjske občine. — Podobna konferenca je bila tudi pred kratkim v Sarajevu, kjer uameravajo čim prej ustanoviti društvo za zaščito deklet po vzgledu onega v Beogradu. V društvu bodo sodelovala vsa hu-

manitarna in kulturna društva iz Bosne in Hercegovine. Oblasti bodo društvo vsestransko podpirale.

— **Dobitkosen lopovski trik.** Nedavno so našli na Beljaški cesti v Celovcu nezvestnega moškega. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer se je šele po 17. urah zavedel. Izpovedal je, da se piše Omar Marđinosan in da je trgovec iz Alžira. Trdil je, da je bil na cesti napaden in oropan. Ostal je v bolniški oskrbi, si med tem izposodil 450.000 avstrijskih kron in ob ugodni priliki nenadoma izginil. Ugotovilo se je, da je možakar par tednov poprej napravil podoban trik v Grazu, kjer se je po prestani »omedlevici«
predstavil za 35letnega trgovca Aleksandra Kiralyja iz Budimpešte. Ob tej priliki je nekega zdravnika potegnil za 100.000 kron, a od neke bolničarke si je izposodil uro z verzičjo, ne da bi jo vrnil.

— **Bajtar stavbna in kreditna združba.** Železniško uslužbenstvo, ki pod sedanjimi stanovanjskimi neprilikami razmeroma največ trpi, je ustanovilo dne 2. septembra t. l. stavbno združbo »Bajtar«, čije namen je preskrbeti članom združbe lastna domovja. Združbi je obljubila vlada, kakor tudi drugi merodajni faktorji svojo pomoč in je upati, da bo v prihodnji stavbni sezoni postavljenih kakih 50 malih hišic pod streho. Z ustanovitvijo združbe je napravljen prvi resni korak, da se reši stanovanjsko vprašanje za srednje in delavne sloje. Upati je, da bo našel ta korak železniškega uslužbenstva podporo pri vseh krogih, ki so na odpravi stanovanjske bede zainteresirani.

— **Gora veselja.** Pot na to goro kaže odraslim »Preroda«, mladim pa »Mladi junaka«. Se danes zahtevajte eno številko vsakega lista brezplačno na ogled. Uprava je v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

— **Železno srce je težko sleči!** »Preroda«
in »Mlada junaka«
zahtevati na ogled, je prav lahko. Se danes sporočite Vaš naslov upravi »Preroda«
in »Mlada junaka«, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

— **Juhan.** Iz priznanih pisem: »Juhana«
je velika dobrota za okusnost in zdravost prehrane, hrana brez »Juhana«
se brani z »Juhanom«
sploh ne da primerjati. — Cana dr. K. odveinikova soproga v Ljubljani.

Ljubljana.

— **Zadušnica** za padlimi in umrliimi vojaki bo imelo Udruženje vojnih invalidov v sredo, dne 22. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne v stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani. Vabljeni so vsi zastopniki civilnih, cerkvenih in vojaških oblasti, da se zadušnice po možnosti udeležijo. Za invalide, vdove in sirote pa je dolžnost, da s svojo navzočnostjo polnoštevilno počaste spomin svojih tovarišev.

— **Viom.** V noči od 19. na 20. je bilo vionjeno skozi okno na cesti v kantino vojašnice »Kralja Petra«. Ukradeno je bilo na škodo kantinarja 1400 dinarjev v gotovini, poleg tega je odnesel vionilec raznih trgovskih predmetov, tobaka in cigaret za 6450 dinarjev.

— **Tatvine.** Gospa Marija Pompe je šla včeraj popoldne z otroci na sprehod. Ko se je vrnila, je našla vrata stanovanja priprta. Ugotovila je, da je bila tudi kredenca odprta ter je zmanjkalo iz nje deset bankovcev po 100 dinarjev. — Francu Pukertu sta bila ukradena iz nezaklenjenega stanovanja dva oleandra, vredna 100 dinarjev.

— **V nedeljo je umrl** v Šmartnem pod Šmarno goro št. 5 g. Fran Hribar, magistratni uslužbenec v pok. in bivši usnar na Sv. Petra cesti. V letih od 1897 do 1899 je bil član občinskega sveta Ljubljanske. Vrlega moža in narodnjaka ima starejša generacija v najboljšem spominu. Dosegel je 76 let. Pogreb bo v torek ob petih popoldne na šmartinsko pokopališče. Naj v miru počiva!

— **Umrli so v Ljubljani:** Fran Jereb, delavec sin, 4 dni. — Ivana Oblak, tobačna delavka v pok., 61 let. — Anton Kumš, zasebnik, 69 let. — Ferdinand Grobin, sprevoznik elektr. cestne železnice, 54 let. — Pavel Marija Pollak, sin industrijalca, 2 dni.

— **Kavarna** in gostilna Central danes koncert. Točilo se pristna bizelska vina, jezuzelemec in domači pfeček. Za obino udeležbo se priporoča Štefan Mikolčić.

— **Kavarna Jadran.** Vsak večer damski koncert. Cene zmerno, postrežba točna. Se priporoča Zima, kavarnar.

Senzacionalen umor na Hranilnični cesti.

Včeraj zvečer je Ljubljana doživela zopet senzacijo, ki živo spominja na pred mesec izvršeni zločin nad blaginjakom Petkovskovo. Topot je padel kot žrtev zagonetnega umora ugleden ljubljanski trgovec, ki se je v najboljšem razpoloženju vračal s svojo mlado soprogo od svojih sorodnikov domov. Od sedaj je policija ugotovila naslednje:

Včeraj popoldne je odšel trgovec Frano Pipan s soprogo na obisk k tisti g. Stupič, sedlašemu mojstru v Slomškovi ulici, kjer sta se s soprogo zamudila do poznega večera. Okoli desete ure zvečer sta se poslovila in odšla proti glavnemu kolodvoru, a od tam v Hranilnično ulico, kjer imata stanovanje. Med potjo sta se oba živahno razgovarjala. In Pipanova soproga se je smejala dovornim besedam moževim. Ko sta šla od glavnega kolodvora, je žena opozorila soproga, da ji sledi neki mož. Pospešila sta korake in se za neznanca nista zanimala. Prišedši v Samotno ulico, sta se ozrla nazaj in zapazila, da se ji sledi zasledovalec znatno približal in ji bil skoraj za petami. Ulica je temna in nerazsvetljena. Zavila sta v Hranilnično ulico. Pred hišo štev. 6 ju je neznanec dohitel in ustavil. Sediščlo je kratko prerekanje, nakar se je razlegel strel in Pipan se je zgrudil smrtno zadet na tla. Krogla mu je prodrla levo prsno stran, brčkone ravno srce. Smrtno prestrašena žena je zaklicala na pomoč. Prihiteli so ljudje iz bližnjih hiš, toda našli so Pipana v poslednjih zdihljajih. Zmoredna žena ni mogla dati nobenih točnih pojasnil in je kmalu padla v nezavest, iz katere se je prebudila šele danes zjutraj. Mrtvega Pipana so prenesli v stanovanje g. Bečana in poklicali policijo. Na zasledovanje zločinca ni bilo misliti, ker je izginil v temno noč, kakor po izvršenem krvavem delanju. Poklicani policijski zdravnik dr. Arvanovič je ugotovil, da smrtni v vsaki zdravniški pomoči je bila odvč.

Policija je uvedla takoj obsežno preiskavo in je bil vso noč ves policijski aparat na nogah v zasledovanju zločinca. Do sedaj se ni dalo ugotoviti, ali gre za roparski umor, ali tiči vzrok zagonetnega umora v maščevalnosti. Policija je na podlagi nekaterih podatkov aretirala tekmo noč sina nekega ljubljanskega hotelirja, ki je imel baje s Pipanovo soprogo, preden se je poročila, šest let ljubavno razmerje, ki pa se je raztrdilo in je ona potem poročila trgovca Pipana. Osumljenec je baje svoločas v Trstu grozil Pipanovo, da se bo maščeval, ker ga ni marala. V koliko te vesti odgovarjajo resnici, se bo naknadno ugotovilo. Za sedaj je osumljenec dokazal svoj alibi z ozirom na dejanje samo v toliko, da je gotovo, da je bil aretirane v času zločina doma.

Pokojni Ferdinand Pipan je bil v Ljubljani zelo priljubljena osebnost. Rojen je bil v Trstu in si je po prevratu uredil trgovino mineralnega olja pri Zmajskem mostu v Ljubljani. Po svojem prepričanju je bil vsekolzi zaveden narodnjak; kot izredno marljiv in pošten trgovec pa je vžival v trgovskih krogih velik ugled. Bil je star komaj 39 let. Njegove družinske razmere so bile vzorno urejene in s svojo soprogo sta se iskreno ljubila. Zato je izguba ljubljene moža za nesrečno vdovo toliko težja. Ob tej priliki izrekamo prizadetim iskreno sožalje, nedolžni žrtvi pa bodi ohranjen blag spomin.

Pravkar izvršeni zločin pa na drugi strani zopet jasno dokazuje pomanjkanje osebne varnosti v našem mestu. Zakaj vendar mestna občina ne poskrbi, da bi bile tudi samotnejše ulice zadostno razsvetljene in zakaj policija ne posveča več pozornosti samotnim krajem, koder se potikajo nevarni elementi. Zločin, posebno krvavi roparski napadi se največkrat dogajajo v samotnih ulicah ali na periferiji. Naj bi bila zato tudi periferija zavarovana pred takimi dogodki.

Svetujemo Vam, da čimprej sporočite Vaš cenj. naslov upravi »Preroda«
in »Mlada junaka«, Ljubljana, Poljanski nasip 10, da dobite brezplačno vsak list na ogled.

Maribor.

Dr. Fran Rosina na mrtvaškem odru. Včeraj dopoldne je končno dospela v Maribor rakev s truplom pokojnega dr. Fr. Rosine, ki je bila takoj prepeljana v Narodni dom in postavljena na mrtvaški oder v vestibulu. Odradražjo Sokoli. Popoldne ob 4. uri se vrši izpred Narodnega doma pogreb na pokopališču v Pobrežju.

Invalid, ki je hud na Srbe... Včeraj je policija aretirala invalida Franca Rubina, doma iz Slovenjih goric, ker je brez dovoljenja beračil po mestu. V neki hiši je invalid izjavil, da beračijo tudi Srbi in da je avstrijska vojaška čepica, ki jo nosi, lepša kot srbska. Oddan je bil sodišču.

Tatvina kolesa. Preužitkarju Aleksandru Pašingu iz Žepov pri Apačah je nek neznanec, medtem ko je Pašing spal ob cesti, ukradel dvokolo znamke Styria.

Pretep. V neki gostilni v Letersbergu so se v soboto stegli fantje, pri čemer je bil teži ranjen hlapec Ketis. Prepeljan je bil v bolnico.

Razstava Kos-Pirnat-Stiplovšek se je včeraj zaključila. Uspeh je bil vsestransko dober. Prodanih je bilo 11 slik.

Poličiska kronika. Včeraj je dobila policija 16 prijav in aretirala 2 osebi. Danes pa je prejela policija 7 prijav in ni aretirala nikogar.

Dopisi.

Trbovlje. V nedeljo, dne 19. t. m. je priredila podružnica »Udruženja vojnih invalidov«
v Trbovljah parastos za v vojni padlimi in umrliimi vojaki. Na sporedu je bil spoved iz Vod do cerkve, slovesna maša in spominski govor. Sodelovala je delavska godba in pevsko društvo »Zvon«. Spreveda in parastos so se udeležila vsa kulturna in narodna društva, kakor obe gasilski društvi, »Sokole«
»Orele«, »Orluna«
itd. Med slovesnostjo se je vršil pr cel dolini cvetični dan, čigar dohodki so namenjeni za podporo bednim vojnim invalidom, vdovam in sirotam. Ostali kralji, posnematelji Trbovlje! — Shod, ki se je vršil v nedeljo 19. t. m. ob 8. uri zjutraj pred cerkvijo, je potekel mirno; udeležba je bila ogromna in je bil ves trg poln občinstva. Govorniki so nastopili od vseh koaliranih strank ter močno bičali dosedanje občinsko gospodarstvo ter enodušno zahtevali volitve. Bila je enkrat dana prilika, da si je celokupno občinstvo dalo duška ter protestiralo proti dosedanjemu občinski upravi. Shod se je bil razvil v pravo demonstracijo. Resolucije, ki so bile sprejete, so se poslale na pokrajinsko, kakor tudi na centralno upravo. — Velika rudarska veselica, vinska trgatev, se je izvršila in potekla dokaj v lepem redu, brez vsakih incidentov. Pač na so marsikateraga precej bolele noge od dobrega cvika.

Sport.

Ilirija : Primorje 9 : 0 (5 : 0).

Ta z velikanskim zanimanjem pričakovana prvenstvena tekma je končala z velikanskim debakom za Primorje. Izid ljubljanskega derbyja je splošno presenetil. Pričakovalo se je sigurno zmago Ilirije, toda, da doživi Primorje tak katastrofalni poraz, tega gotovo ni upal niti največji optimist v ilirijanskem taboru. Zanimanje je bilo posebno radi splošno znane rivalitete med obema kluboma, za to tekmo vsestransko, kar je tudi potrdil izredno dober obisk, ki je presegal 1200 gledalcev. Tekma je potekla popolnoma mirno in brez vsakih incidentov.

Primorje, ki je izšlo letos iz II. razreda ter doseglo v tej prvenstveni sezoni že prav lepe uspehe, je topot na celi liniji popolnoma razočaralo. Velik handicap je bil za možno odsonost dveh najboljših igralcev, specielno krilcev Windiša in Vrančiča, ki sta bila nenadomestljiva. Poleg tega pa je igralo brez vsakega elana in one velike borbenosti, ki je dosedaj odlikovala to mlado moštvo. Celotno moštvo je igralo tako inferiorno vlogo, da je Ilirija delala, kar je je hotela. V napadu sta pokazala nekaj ambicije edino Erman in rezerva Brvar. Silno ožbičena krilska vrsta se seveda ni mogla uveljaviti in tu tičijo vsega poraza. Obramba je za svoje znanje napravila, kar je znala in mogla. Sicer dve najtrdniji opori moštva Birs bodisi v prvi polovici kot centerhal ali pozneje kot branilec in vratar Jančigaj sta topot tudi odredka.

Ilirija je zmago več kot zaslužila. Povzela se je do naravnost siljane forme ter svojega šibkega in oslabilnega nasprotnika naravnost dobesedno pokazala. Bila je cel čas absoluten gospodar položaja ter igrala z redko vidljivim elanom in sigurnostjo. Moštvo je bilo kot iz enega kova tako, da skoro ni bilo opaziti kakšne slabe točke v njej. Imela je lahko nalogo, kajti kot rečeno, nasprotnik se je topot predstavil v taki šibki luči, da je brez napore lahko razvil vse registre svojega znanja in umetnosti. V izredni formi je bil Oman kot strelec, no takčno so ga njegovi partnerji, kakor Milan in Pevalek, prekašali. Krilska vrsta je bila res pravcat izid in tudi obramba zelo sigurna.

Tekma je bila igrana sicer v ostrem tempu, morda nekoliko preostro, toda ni nudila užitka zanimive borbe — bila je prenostranska, kajti igralo se je v pretežni večini vedno na primorjanski polovici. Napadi Primorja so bili le sporadični. Takoj v prvih minutah ima Primorje zelo šanco, katero pa Erman zastrleja. Nato vzame Ilirija vajo v roke in v 16. minuti Oman že prvi voley-gol. Šest minut kasneje doseže isti igralec drugi gol. V enakomernih presledkih padajo na to ostali. Tretji gol pada iz »11 metrovke«
po Milanu, nadaljna dva zopet po Omanu. Ista slika po pavzi. Strelec Pevalek 2, Vidmar in zopet Oman. Vodil je tekmo g. Kramaršič in to izborno, le dopustil je nekoliko preostro igr.

Predtekma Ilirija rez. : Primorje rez. 5 : 0 (0 : 0).

S. V. Rapid : Hermes 1 : 0 (0 : 0). Hermes je včeraj igral v Mariboru ter podlegel S. V. Rapidu, ki je s to zmago dobil prvi dve točki. Gol za Rapid je padel iz enajstmetrovke. Sodil je g. Planinšek.

Lask : Korotan 3 : 1 (1 : 1).

Stanje prvenstvene tabele.

Ilirija	6	6	—	32:3	12	1.
Jadran	5	3	1	10:7	7	2.
Primorje	4	2	1	6:12	5	3.
Hermes	5	1	1	7:12	3	4.
Maribor	4	1	—	3:5	2	5.
Rapid	3	1	—	2:13	2	6.
Celje	5	—	1	8:16	1	7.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8. uri zvečer.
20. oktobra, poned.: Paglavka. Red A.
21. oktobra, torek: Zaprt.
22. oktobra, sredo: Sestero oseb išče avtorja. Red B.
23. oktobra, četrtek: Pri Hrastovih. slavnostna predstava ob 50letnici rojstva pisatelja Ksaverja Meška.

24. oktobra, petek: Moč teme. Red D.
25. oktobra, sobota: Firma P.B. Red F.
Opera.
Začetek ob pol 8. uri zvečer.

20. oktobra, ponedeljek: Zaprt.
21. oktobra, torek: Rigoletto. Red D.
22. oktobra, sredo: Majska noč. Red F.
23. oktobra, četrtek: Zaprt.
24. oktobra, petek: Netopir. Red C.
25. oktobra, sobota: Carjeva nevesta. Red E.

Narodno gledališče v Ljubljani proslavi proslavo 50letnice rojstva znanega in priljubljenega pisatelja Ksaverja Meška v četrtek, dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer. Pri tej priliki se uprizarjo kot slavnostna predstava Meškova drama »Pri Hrastovih«
v režiji g. Šesta. Kakor čujemo bo prisostvoval premijer g. avtor sam.

Sodišče.

BOJEVITE BARJANKE.

Urša Gomorelli, užitkarica in njena sosed, sta dve hudi ženski. Med hišama, tam v Bičevju, teče voda. Po vodi prilpa vačasih les, včasih pa vse polno blata. Kadar prinese voda les, nastane med ženskama redno prepri, katera izmed njih bo jarek očistila, kadar pride pa samo blato, silita druga drugo na delo, tako, da je zopet prepri. Nedavno je prinesla voda zopet samo blato in vnel se je hud prepri. Ko sta se pošteno ozmerjali, sta se ženski še spopadli. Ena je tolkla drugo z metlo po glavi, hrbtu in tistem delu telesa, kjer izgubi hrbet svoje pošteno ime, druga pa je dregnila nasprotnico s prstom v usta, da je tekla kri, kakor »za turškim grčem«. Danes pa sta prišli ženski pred okrajno sodišče prst svojo čast: Tožita drugo drugo radi žaljenja časti! — Kot priča je bila zaslišana samo neka stara ženska, ki pa je tako gluha, da ni ničesar slišala, dadi sta nasprotnici ob inkriminirani priliki po stari ženski navadi kričali na ves glas ter imata. scut figura docet, krepke organe. Priča izjavi, da je, ko je videla, »da sta hudi«
— izginila, da bi ji ne bilo treba pričati. Ženski govorita obenem in reglata tako, da bi imata najprejnejši stenograf ne mogel slediti, nazadnje pa se zbloja stroškov in kazni ter se »poglihata«. Del zasluke ima pri tem tudi gluha priča, ki ji ima prigovarja, rekoč: »Ohi, hudo je, če se babe stepelo, Boh nas na štrafe! Pogliheita se!«
— Ženski se torej »poglihata«, sodnik ji pa zagrozi, da ju bo prihodnjič prav pošteno zaprl. Po poravnavi ugotovita nasprotnici, da je prišla vsaka izmed njih za vsak slučaj oborožena z zdravniškimi spricvalom. Na svojo srečo pa spricval nista predložili. — Na svojo srečo — zakaj v tem slučaju bi bilo šlo za »javen«
delikt in bi bila poravnava izključena.

To in ono.

Jugoslovenski diplomat vjame v Bresciji svojo pobego soprogo in njenega tovariša. Eleganten par se je pripeljal te dni z nočnim vlakom v Brescio. V trenutku, ko sta hotela dama in gospod zaviti v hotel, je pristopil h gospodu policijski komisar ter je gospodo povabil, da mu sledi na »kvesturo«. Tu so pridržali gospodo, ko se je legitimiral, do drugega jutra v zaporu, nakar so ga zopet izpustili, damo pa so pridržali še dalje v svrhu izročitve jugoslovenskim oblastim, ki so zahtevale aretacijo. Ker je nekoliko boleha, so jo spremili na »pohlablanc«, kjer je dobila sobo proti plačilu, vsekako jo pa straži policijski agent. Ta dvojna aretacija je bila izvršena vsled ovadbe soproga dame, dr. Aleksandra Bodya, svetnika jugoslovenskega poslanstva v Varšavi, ki je dospel v Brescio kako uro preje z diplomatskimi dokumenti in zaporim poveljem beograjskih oblasti. Povedal je, da je njegova soproga Felicitas Body pobegnila pred približno dvajsetimi dnevi v družbi svojega ljubimca inženirja Muscha iz Varšave. Ing. Muscha je rodom iz Merana in je inšpektor inozemskih agencij in reprezentanc nekega velikega industrijskega podjetja v Bresciji. Dr. Body, ki ga v Italiji dobro poznajo, ker je bil štiri leta svetnik jugoslovenskega poslanstva v Rimu, je vložil zoper svojo soprogo in ing. Muscha tožbo radi zakonolomstva.

Krvavi konflikti radi reviziciji poljedelskih produktov v Rusiji. Francoski in italijanski listi prinajajo brzojavke iz Rige, glasom katerih je prišlo ob priliki reviziciji žita in drugih poljedelskih produktov v raznih krajih Rusije med vladnimi četami in prebivalstvom do krvavih konfliktov. Glavna ognjišča vstaje so Vitebsk, Smolensk in Mogilev. V neki vesti, ki z imenom ni navedena, so ubili kmetje člane revizicijske komisije in eskorto devetih mož rdeče armade. Vlada je poslala nad upornike kazensko ekspedicijo, ki pa se je morala umakniti sprico grozečega ponašanja kmetov. ki so ubili 50 mož in zavzeli 7 strojnih trajev. Ni pa verjetno, da bi kmetje dosegli trajen uspeh, ker sovjetska vlada je še vedno močna in brezobzirna.

Pilance v goreči obleki. Dne 16. t. m. okrog polnoči je maletel pomočen pasant v bližini neke vile v Trstu v svoje veliko začudenje na človeka, čigar obleka je bila v plamenih. In je kričal na pomoč. Nemudoma se mu je približal in posrečilo se mu je, da je oženj pogasil. Neznani možakar v plamenih je bil tako pilan, da se je zdelo, da se ni zavedal, kaj se je godilo. Nočni sprehalalec je priključil voz ter je naložil pilanca in ga dal prepeljati na rešilno postajo, kjer so konstatirali hude opekline na levi strani obraza, na levi rami in na levi roki ter ugotovili, da je poškodovan identičen z brezposelnim brivcem, dvajstiridesetletnim Rudolfom T., ki je brez stalnega bivališča. Zaslišani ni vedel ničesar izpovedati, tako da se ne ve, jeli je kdo napravil surovo šalo žnjim ali pa si je sam zapalil obleko. Dali so mu najnujnejšo prvo pomoč, nakar so ga prepeljali z rešilnim avtom v bolnišnico.

Iz strankarskega življenja.

Redna seja Mestnega radikalnega odbora se vrši v torek, dne 21. t. m. ob 6. uri zvečer v tajništvo Narodne radikalne stranke (Wolfova ul. 1-1).

Gospodarstvo. Sadni sejem.

Sadjarstvo in vrtnarsko društvo za Slovenijo je prišlo na srečno misel, da priredi v Ljubljani sadjarsko razstavo. Uprava ljubljanskega vzorčnega velesejma je bila takoj pripravljena podpreti to idejo in tako se je aranzirala na velesejskem prostoru v paviljonu »L«, kjer je bila v dneh vzorčnega velesejma nameščena lovška razstava, sadna razstava, ki bo trajala do vključno 20. t. m.

Sadjarstvo in vrtnarsko društvo je pozvalo svoje člane po posameznih podružnicah širom Slovenije, da se udeležijo razstave z najlepšimi vzorci vrtnega blagoslova. Uspeh poziva je naravnost presenetljiv. Skoro vse podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva so se odzvale, da pokažejo na razstavi, kako je sadjereja, ta važna panoga v našem gospodarstvu, zlasti v povojnem času napredovala. Že za časa letošnjega vzorčnega velesejma smo mogli zabeležiti pomemben napredek v vseh domačih gospodarskih panogah. Napredovala je industrija, napredovalo poljedelstvo in živinoreja, a pravkar otvorjena sadna razstava nam dokazuje, da so se tudi naši sadjerejci oprili umnega gojenja vrtnih nasadov, ki doprinajajo kmetovalcu ne samo zadovoljstvo nad doseženimi uspehi marveč tudi materijalni kapital.

Pohvalno je treba omeniti delo in prizadevanje »Sadjarskega in vrtnarskega društva«
za povzdigo sadjereje tudi na deželi. Koncem pretekle zime in začetkom pomladi je priredilo društvo številna praktična predavanja, katera so bila vseskozi zadostno obiskana, dokaz, da je težnja za izboljšanjem in povzdigo sadjereje med našimi kmetovalci resnično zaznela. — Uspeh takih predavanj ni izostal in danes imamo vzorno urejene sadne vrtove po mestih s priličnim sadnim drevjem, a po deželi marsikje krasji kmetске domove obsežene sadovnjak, kjer priden gospodar najde največ zabave in srčnega veselja. Zato so postali tudi naši kmetjski sadjerejci ponosni na sadno razstavo in so se z interesom udeležili.

Prva sadna razstava ima v prvi vrsti namen, da deluje na povzdigo sadjereje pri nas. Njen praktičen namen pa je, da zainteresira tujino za domače vrtne pridelke. Za to je poskrbela velesejska uprava, ki je pravočasno opozorila inozemske interese na razstavo. Tako na primer je že v soboto dopoldne posetilo razstavo več obiskovalcev iz Avstrije, ki so sklenili nekoliko večjih kupčij.

Razstava vznbuja pri tujcih splošno zanimanje in občudovanje in mnogo se jih je izjavilo, da niso pričakovali tako lepo razvitega sadjarstva pri nas.

Sadjarstvo in vrtnarsko društvo, kot prireditelj razstave, pa hoče z njo opozoriti tudi domače prebivalstvo, ki je navzano na nakup sadja za zimo. Razstava nudt našim gospodinjam ugodno priliko, da si po zmernih cenah nabavijo potrebno količino zdravega sadja za zimo. Zdravega, smo dejali, kajti na našem trgu se žal le redko pojavi prvovrstno sadje, ki bi ne bilo ogroženo od gnlobe. In še to je dostikrat tako pretirano drago, da srednje sloje čisto izključuje od nakupa. Neprilikt namen razstave je tudi, da naši tržni prodajalci sadja založe svoj trg z dobrim blagom, kateremu naj bodo cene umerjene in dostopne tudi revnejšim slojem.

Radi pomanjkanja prostora, žal, ne moremo navesti razstavljalcev in sadnih vrst razstavljenega sadja.

K organizaciji naših sadjerejcev pripominjamo, da je imelo Sadjarsko in vrtnarsko društvo l. 1923 24 podružnic z 2181 člani, a letos ima 40 podružnic in 4124 članov. Tudi lep napredek.

Letošnja sadna letina je v splošnem sred

Prišel je brez odlašanja zasledovati edinega, ki je ostal še živ. Komaj je prišel na drugo stran hriba, je že zagledal begunca. Z naglimi koraki je skušal oni doseči čoln, ki je ležal na bregu in bil varen pred penečimi se valovi.

Neslišno, kakor njegova senca, je skočil opičji človek bliže k črncu, uničenemu od groze. Nov načrt mu je šinil v glavo, ko je zagledal čoln. Če so ti ljudje prišli s kakega drugega otoka ali celo s kontinenta, zakaj bi ne uporabil, kar zmorejo in isto pot nazaj ne podvzel ž njimi vred? Če so prišli z otoka, podvzema gotovo sem in tam roparske napade na celino. Morda pa je njihova domovina trdna afriška zemlja.

Mogočna roka je težko pala na ramo bežečega Mugamba, še predno je opazil, da ga kdo zasleduje. Obrnil se je in se hotel z golo pestjo postaviti v bran. Toda še predno je zamahnil, ga je njegov orjaški zasledovalec podrl po tleh.

Tarzan ga je nagovoril v jeziku zapadnih Afrikancev.

»Kdo si ti?« je vprašal.

»Mugambi, poglavar Vagambov,« je odgovoril divjak.

»Pustim ti življenje,« je nadaljeval Tarzan, »če mi pomagaš, da pridem s tega otoka. Kaj misliš o tem?«

»Pomagat bom že,« je odvrnil Mugambi, »toda zdaj ste mi uničili vse moje vojake... Saj ne vem, če sam sploh kdaj zapustim to deželo. Kdo bo veslal! Brez številnih krepkih veslačev pa nikdar ne spravimo čolna preko velike vode...«

Tarzan je vstal in naznačil črncu, naj stori isto. Divjak je bil lepo raščen, močan mož, poln sile in na zunaj pravi kontrast sijajnemu pojavu belokožca.

»Pojdi z menoj,« je dejal opičji človek. Napotil se je v smer odkoder je prihajalo renčanje in kričanje. Mugambi je obstal...

»Raztrgali nas bodo,« je dejal.

»Ne verjamem,« je odvrnil Tarzan. »Živali so moje...«

Divjak se je še zmirom obotavljal, predstavlja se si grozo, ki čaka nanj, če se poda v bližino tako strašnih bestij. Toda Tarzan ga je prisilil, da je šel ž njim in kmalu sta imela z roba džungle ves prizor ob morski obali pred seboj. Sprva so živali oba pozdravile s pretečim renčanjem, toda Tarzan se jim je približal brez strahu in vlekel s seboj tresočega se poglavarja Vagambov.

Kakor je pomiril opice s Sheetom, tako bi naj zdaj sprejele Mugambo v svoje vrste. Le Sheet ni nekako mogel pojmiti, da je bil poklican, naj raztrga Mugambijeve vojščake in da mu sedaj ni dovoljeno na isti način na kratko odpraviti Mugambija. Toda bil je baš sit in je le obkrožal od groze odre-

venelega divjaka. Toda njegovo preteče renčanje in iskrenje se, skoro razočarane oči, ki se niti trenutek niso umaknile od črnca, so govorile dovolj jasno.

Ko pa je Mugambi potem videl, da je orjaški človek z golo roko udaril divjo in najneusmiljenejšo žival džungle, so mu oči skoro stopile iz jamic in nezaupanje, ki ga je doslej na tistem gojil do tega smešnega belokožca, se je spremenilo skoro v oboževanje.

Sheetova dresura je tako dobro napredovala, da je v Mugambiju kmalu videl bitje, ki ni določeno za utešitev njegove lakote. Tudi črnci se je čutil zdaj v njegovi družbi bolj sigurnega.

Seveda, da bi se čutil Mugambi v tej novi okolici posebno dobro, se seveda ne more trdit. Kadarkoli si ga je hotela katera teh velikih živali malo bližje ogledati, je boječe zrl okrog sebe, da je bila videti le belina njegovih oči.

In vsakokrat, kadar je Tarzan z Mugambijem, Sheetom in Akutom prežal na jelena in so vsi štirje planili na migljaj opičjega človeka nad do smrti utrjeno žival, je črnci zmirom mislil, da se je uboga žival zgrudila od samega strahu, še predno so jo zgrabile te velike zveri.

Mugambi si je pekel na ognju ugrabljeno meso, dočim so Tarzan, Sheet in Akut z ostrim zobovjem pali na surove kose in renčali drug nad drugim, če je hotel kdo zmanjšati delež svojega sosedu.

Vsled tega ni bilo nič čudnega, da je ponašanje belega moža očitovalo več skupnosti z naravo zveri kakor z divjim črnim vojščakom. Saj vsi podlegamo oblasti navade: in če bi ne bilo dozdevnega nagona, ki nas sili venomer na nova pota in nove oblike, bi z naravne potrebe z lahkoto padli nazaj v navade in običaje, ki nam jih je vtisnilo prejšnje pokolenje in prejšnje dolgotrajne navade kakor neizbrisni pečat.

Mugambi v cellem svojem življenju ni požrl niti koščka surovega mesa, dočim se Tarzan ni skoro niti v moški dobi dotaknil drugače pripravljene jedi. Sebe v zadnjih letih se je moral hraniti s kuhanim ali pečenim mesom. Zdaj pa ga ni gnala le navada njegovega prejšnjega življenja k uživanju surovega mesa, pač pa ga je prevzela naravnost nekakšna strast. Na katerikoli način pripravljeno meso je bilo zanj pokvarjeno in se ni dalo niti primerjati s toplo sočnostjo, ki mu je kipela iz mesa baš ubitega plena.

NOVOSTI

za

damske plašče in jopice

Sealskin, pliš, astrahan in krimer priporoča v veliki izbiri trdnosti

A. & E. SKABERNE

Mestni trg 10 — LJUBLJANA — Mestni trg 10

Podpisana tvrdka naznanja tužno vest, da je njen soustanovitelj in družabnik gospod

Ferdo Pipan

dne 19. oktobra t. l. nenadoma preminul.

Blagemu pokojniku in agilenemu sodelavcu časten spomin.

V Ljubljani, dne 20. okt. 1924.

PIPAN & CIE. d. z o. z.

P. n.

šivilje in gospodinjne oporjamo, da sozopet do speli

najboljši šivalni stroji

„Gritzner“

v vseh opremah za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam vseh vrst čevljijski stroji „Adler“ (Flachstef), cilindri, levoročni in krojaški. Pouk v vezenju ter krpjanju perila in nogavic (štofanje) brezplačno edino le pri:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika ob vodi Popravila sprejemamo.

Za centralne kurjave

najprimernejši in visokokalorični Trobnodolski premog. — Dobavlja ga po originalni rudniški ceni glavni zastopnik premogokopa TROBNIDOL

DOM. ČEBIN

trg. s premogom

LJUBLJANA, Wolfova ul. 1/II.

Lep, novozidan, moderno opremljen salon

v hotelu „Južni kolodvor Miklič“ naspr. glav. kolodvora se priporoča cenj. društvom in korporacijam v uporabo.

Restavracija je odprta vsaki dan do 24. ure, do prihoda poznih večernih vlakov.

Specialist za gorske čevlje in jahalne škornje

P. LUKAS,

Ljubljana, Sv. Petra c. 7.

MALI OGLASI

Modna krojačnica

za gospode in dame KELC, Maribor, Sodna ul. 5, izdeluje vsa v to stroko spadajoča dela.

Iščem

mladega steklarskega pomočnika, kateri se je te stroke že izučil, kakor tudi učenca iz boljše poštene hiše. Nastop takoj. Cenj. ponudbe je poslati na upravo lista pod »Pomočnik in učenec«.

Trgovski vajenec

močan in zdrav z 2 letno prakso, radi opustitve trgovine, želi nadaljevati učno mesto. Naslov pove uprava lista.

Elegantna spalnica,

nova, kompletna, jesenova, politrana, se ugodno proda. Naslov pove uprava lista.

Kupi se „Barako“

ali pa parcelo, ev. se vzame prostor v najem za začasnno postavitve male barake v Ljubljani.

Ponudbe pod „Barako“ na upravo tega lista.

Proda se

lep otroški voziček po zelo ugodni ceni. Pismene ponudbe na upr. lista pod: „Voziček.“

Meblovano sobo

z dvema posteljama, po možnosti s posebnim vhom, v sredini mesta iščeta 2 gospodinj. Ponudbe prosita pod „Mirni“ na upravo lista.

Deteljno seme, fižol in gobe

kupuje Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Knjigovodja-bilanciist

in samostojen korespondent v slovenščini, srbohrvaščini, nemščini, češčini, italijanščini ter francoščini, išče primerne službe za takoj, ima večletno prakso, ter je večji organizator. Ponudbe na upr. lista pod „Perfekten“.

Stanovanje

s kuhinjo in 2 malimi sobami ali 1 veliko se išče v Ljubljani ali okolici. Plača se mesečno do 1500.— K. Cenjene ponudbe na upr. lista pod „Čimpreje“.

Kupi se

dobro ohranjena konjska oprema. Ponudbe na upravo lista pod »Oprema«.

Delikatesna trgovina

na novo ustanovljena se cenj. občinstvu priporoča. Cene nizke, postrežba solidna.

FRAN KOS,

Zidovska ulica,

Samostojna gospodinja

srednje starosti, katera je dobro izurjena v vseh gospodarskih delih išče mesta pri samostojnem gospodu. Šla bi tudi za vzgojiteljico otrokom, kateri so brez matere, ter bi isto vodila gospodinjstvo. Cenjene ponudbe na upravo lista pod „Skrbna gospodinja“.

3 pisarniške sobe

v III. nadstropju (lift) odda takoj Pokojniški zavod, Aleksandrova cesta 12.

Meblovano sobo

srednjo, iščeta dva boljše go. spoda. Če le mogoče v mestu. Ponudbe na upravo lista pod »Soba«.

Mesečno sobo

neopremljeno če le mogoče z souporabo kuhinje v mestu ali predmestju išče mirna družina. Ponudbe pod „Zadovoljna nosta“ na upravo lista.

Kot učenca

v trgovino z mešanim blagom želi oddati trgovec svojega sina. Cenj. ponudbe na upravo lista pod »Pošten«.

Jesenski površnik

moški in žaketi s telovnikom, vse dobro ohranjeno se ugodno proda. Naslov pove uprava lista.

Kupi se

mala hiša na periferiji ali okolici Ljubljane. Ponudbe navedbo cene na upravo lista pod »Dom«.

Pridna deklica

bi rada pospravljala mesečno sobe ali pisarniške prostore. Naslov prosa na upravo lista pod »Mesečno 100«.

Voz na peresih

skoraj nov, ter par lahkih ko. matov, nekoliko rabljenih prod. Ivan Molek, sedlar, Vrhnika 112.

Odda se

lokal z inventarjem vred 25. daljšo dobo, in sicer na Gor. renjskem. Pripravljen je isti za vsako obrt, posebno za trgovino. Cenj. ponudbe na upravo lista pod »Lokal«.

Podpirajte „Jugoslovensko Matico“

Naznanjamo

da se nahaja

naša podružnica v Mariboru

v Gosposki ul. št. 36

kjer se sprejemajo naročnine, oglasi in eventualne reklamacije.

Uprava „Narodnega Dnevnika“.

MERAKL

BOJE, MASTILA, LAKOVE, ŠTUK, EMAJLE, KISTOVE I JAMACNO CISTI FIRNIS NAJBOLJE KAKVOCE NUDI

MEDIČ-ZANKL

DRUŽBA Z O. Z.

LJUBLJANA

CENTRALA

MARIBOR

PODRUŽNICA

NOVI SAD

SKLADIŠTE

TVORNICE:

LJUBLJANA-MEDVODE

Edini tihi

pisalni stroj

L. C. Smith & Bros Mod. 8

brez najmanjšega ropota.

Zastopstvo:

LUD. BARAGA, Ljubljana

Šelenburgova ulica 6/I.

Ljubljanska posojilnica

R. Z. Z. O. Z.

V novo preurejenih prostorih v Ljubljani

MESTNI TRG št. 6

obrestuje vloge na hranilne knjižice in tekoči račun najugodnejše.

Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru.

Sprejema v inkaso fakture in cesije terjatev.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbo, proti poroštvu in proti zastavi.

Telefon številka 9

Telefon številka 9